

POEZIE – KRÁSA V KRÁTKÝCH ŘÁDCÍCH

OPAKUJEME: V následujícím textu jsou skryty pojmy z literární výchovy. Vyhledej je a podtrhej, doplň k definicím:

Dnes ráno si nepřál Oliver školu ani vidět. Večer poslal tajné heslo kamarádovi a teď s ním chce po skypu mluvit. Jeho starší bratr Jindra máže ke svačině chleba s nějakým salámem a nedbá jeho protestů. „Pověs to prozatím na hák, nech to být,“ radí mu.

SLOKA	část básně oddělená mezerou	VERŠ	jeden řádek básně
DRAMA	divadelní hra	EPOS	dlouhá výpravná báseň
BAŇE	smyšlené vyprávění o bozích	BAŇE	text zapsaný ve verších
PROZA	text zapsaný ve větách a odstavcích	POVĚST	smyšlené vyprávění o nějakém místě

Ivan Olbracht: Ze starých letopisů

Lidstvo se konečně po okrsku zemském rozšířilo tak, že přišlo i do kraje daleko široko se rozkládajícího, kolem dokola obklíčeného horami, jež se táhnou po celém jeho obvodu, takže se na pohled zdá, jako by tu zemi obklopovalo a chránilo jediné souvislé pohoří. A je to věc podivná a možno z ní poznat, jak vysoko ten kraj leží: nevtéká do ní žádná cizí řeka, nýbrž všechny toky, velké i malé, spojivše se v jeden mohutný proud, plynou do moře.

PROZA

JAROSLAV SEIFERT

PÍSEŇ O RODNÉ ZEMI

Krásná jako kvítka na modranském džbánu
je ta země, která vlastní je ti,
krásná jako kvítka na modranském džbánu,
sladká jako střída dalmánu,
do nějž nůž jsi vnořil k rukojeti.

Stokrát zklamán, rady nevěda si,
znovu vždycky navracíš se domů,
stokrát zklamán, rady nevěda si,
k zemi bohaté a plné krásy,
chudé jako jaro v čerstvém lomu.

Krásná jako kvítka na modranském džbánu,
těžká, těžká jako vlastní vína
– není z těch, na něž se zapomíná.
Naposledy kolem tvého spánku
padne prudce její hořká hlína.

P
O
E
Z
I
E

PŘIROVNÁNÍ = POJMENOVÁNÍ NA
ZÁKLADĚ VROVNÁNÍ; NAPŘ. CHYTRÝ
JAKO LIŠKA

RÝM je zvuková shoda slov uprostřed nebo na konci řádků. Pokus se doplnit rýmy do následující básně:

Jaroslav Seifert: Hora Říp

V děl jsem hory plné ledu,
však zpívat o nich NEDOVĚDU.

Jiskřil dálky nad HLAVAMI
jak bleděmodré drahokam

Jímala závrať při pohledu,
Zpívat však o nich NEDOVĚDU.

Když ale v dím na obzoru
uprostřed kraje nízkou HORU,

na netřímraček běloskvoucí
- přestane srdce chvíli tlouci

Oblaka letí v klasech zralých
a koně dupou po maštalích. (ta maštale)

V panácích jsou už všude snopy
a svatý Jiří zvedá KOPI,

aby je vrazil ve chřtán dračí,
a motýl spěchá po bodláčí;

a jako krůpěj na PRSTENY
třpí jí se drobná květka rmenu

Tu nemohu se v nadívat
a všechno ve mně začne ZPÍVAT

zpívat i plakat. Maminko má,
jak je to hej, ké u nás DOMA!

Kterým slovům jsi nerozuměl? S použitím slovníku je vysvěti.

Báseň, která nezachycuje příběh, ale pouze **pocity, dojmy, nálady nebo postoje**, je báseň **lyrická**.
Může být nerýmovaná, nebo se bude rýmovat.

Rozlišujeme rým pravidelný:

sdrúžený

střídavý

obkročný

nepravidelný:

přerývaný

volný